

korának román iskoláit a két háború közötti magyar iskolákkal: a különbség szembeszökő. Román történészek manapság mindegyre felhánytorgatják, hogy a kiegyezés utáni Magyarország román iskoláiban erőszakkal bevezették a magyar oktatást. Csak azt nem teszik hozzá, hogy kizárólag a magyar nyelv tanítását követték meg, minden más tantárgyat a diákok román anyanyelvén oktattak. Ezzel szemben a királyi Romániában az úgynevezett „nemzeti tárgyakat”, a történelmet, földrajzot, alkotmányt a magyar iskolákban is románul tanították. Az iskolai ünnepeken a műsor fele kötelezően román volt, még a Székelyföld iskoláiban is. 1929-től nem nyithattak magyar tannyelvű tanítóképzőt, bármilyen hiány mutatkozott is magyar tanítókból.

1940 után Erdély két államhoz tartozott, s ez rányomta bélyegét az iskolákra is. A kimutathatóan engedékenyebb magyar iskola-rendszer a románság irányában a kölcsönösségi poliitikából fakadt. Ha egyik ország engedett, a másik ugyanígy válaszolt, a gyepőlőszorításra hasonló replika érkezett. A retorzió volt a sűrűbb.

Fájdalmas élmények kísérték Beke Györgyöt barangolásain a hajdani vagy még mindig élő, félig létező erdélyi magyar iskolákhoz.

Az író nagy érdeme, hogy könyvét olvasva mintha magunk tennénk sétákat Erdély iskoláiban, ebben segítenek a jól megválasztott fényképek, az író néhol érzelmes, szenvedélyes, de mindig tárgyilagos gondolatai.

Az olvasó a könyvet reménykedve teszi le. Nem igaz, hogy akit igazából megérintett Erdély szellemisége, ne tudná megérteni a másik gondolkodását, a mások igényeit, reményeit, álmait, hiszen azok csak egy hazában valósulhatnak meg, az pedig senkinek sem jó, ha országában elégedetlenkednek, s a külföld is gyanakvóan néz rá.

Jó lenne, ha Beke György mintájára több hasonló könyv születne, melyekből a pedagógus olvasó megismerné a régi Magyarország különböző vidékeinek iskoláit, hiszen a felvidéki, délvidéki stb. iskolák is sokat adtak a magyarságnak, de a velük együtt élő nemzetségeknél is.

Tankönyvkiadó, Budapest, 1989.

DR. OLÁH JÁNOS

NYELV, DAL ÉS KULTÚRA

Nemcsak az orosz szakos tanárok forgathatják haszonnal azt az újszerű segédkönyvet, amelyet a moszkvai Puskin Intézet négy fiatal munkatársa (Natalja Bityehytina, Szvetlana Jerjomova, Natalja Tyihonova és Ludmilla Frolikina) készített *A dal tükrében* (V zerkale peszni) címmel. A jól megválogatott dalok okos bemutatása az esztétikai élvezeten túl

jól segítheti a tanulók gyakorlati készségeinek kialakítását is mind a nyelvtan, mind a kifejtés, illetve a stilisztika terén; s módszertani átgondoltsága révén modellül szolgálhat más nyelvek oktatásában is.

A könyv három részből áll. Az elsőben tucatszámú népdal, közte a Saljapin nyomán világszerető ismert *Ej, ubnyem* és számos lírai és vidám ének kapott helyet. A második költők (Puskintól Lermontovon, Tyutcsiven, Blokon, Cvetaján, Paszternákon és Jeszenyinen át Jevtusenkóig és Voznyeszenszkijig) által írt és jó zeneszerzők által „megrománcosított” verseket találunk. A harmadikban kortárs költők (Ju-ij Kim, Veronika Dolina, Jurij Vizbor, Alekszandr Gorodnyickij, és mindenekelőtt a műfaj megalapítói, Okudzsava és Viszockij, ez utóbbiak 5—5 dallal képviselve) ún. szerzői dalai olvashatók.

Mindegyik rész azonos metodikai felépítésű. Először a dalról tudnivaló ismereteket kapunk, annak nyelvi, poétikai — s gyakran zenei — sajátosságairól olvasunk. A kommentárokban a problematikát lexikai, fonetikai stb. anyaghoz lelkünk magyarázatokat. A legújyszerűbb a forgatókönyv-javaslat, itt a dal külön alkalmakon való életre keltéséhez (kosztümök, körtáncmozgások, diszletek) szükséges rajzok is segítséget nyújtanak.

A könyvben mindegyik dal szövege és kottája is benne van, a mellékelt kazettán pedig valamennyit zenei kísérettel, anyanyelvi előadók tolmácsolásában hallhatjuk.

Az általam ismertetett kötethez francia nyelvű kommentárok járulnak, de rövidesen megjelenik az angol, német és spanyol változat is.

DR. FENYVESI ISTVÁN

Micheller Magdolna szerkesztésében

FEJEZETEK A PEDAGÓGUSKÉPZÉS TÖRTÉNETÉBŐL (Bács-Kiskun, Békés és Csongrád megyékben)

A SZAB Pedagógiai-Pszichológiai Szakbizottság neveléstörténeti munkacsoportjának köszönhetően hízagpótló munkával gazdagodott a pedagógiai szakirodalom. Örvendetes az a törekvés, hogy a jelzett megyék pedagógusképzése az egykori dokumentumok felelevenítésével a maga sokszínűségében kap tárgyilagos értékelést, szemben az időközben lerakódott egyszerűsítéssel, különböző indítatású megítélésekkel. Ezek a kötetek nemcsak az intézmények működésébe engednek betekintést, hanem azok szociális, kulturális viszonyaiba, metodikai változásaiiba is. A kötet olvasói egyegy kötetben alapos képet kaphatnak a pedagógusképzés rendszeréről és annak változásairól. A szerzői együttes szándékai közé tartozik